

Загальне мовознавство

Тип	професійної та практичної підготовки
Код	ОК-24
Семестр	8
Загальна кількість кредитів/годин	4,5 (135 год.)
Форма контролю	Іспит
Викладач	д.філол.н., доц. Е. О. Кравченко
Необхідні обов'язкові попередні та супутні навчальні дисципліни	Мовознавство (Вступ до мовознавства), Сучасна українська мова, Іноземна мова
Місце у структурно-логічній схемі	ОК-24 Загальне мовознавство викладається на четвертому році навчання СО бакалавр
Форми навчання	лекції, практичні, СРС
Критерії оцінювання	поточний контроль – 60 б.; підсумковий контроль – 40 б.
Мова викладання	українська

Зміст навчальної дисципліни**Модуль 1. Мовознавство як наука. Методологія мовознавства**

Тема 1. Загальне мовознавство як навчальна дисципліна. Місце загального мовознавства в системі лінгвістичних наук. Тема 2. Методи дослідження мови. Тема 3. Структурні, соціолінгвістичні, психолінгвістичні методи. Структурні методи у лінгвістиці.

Модуль 2. Теорія мови

Тема 4. Поняття про знак і знакову систему мови. Типологія знаків. Своєрідність мови як знакової системи. Семіотика як наука про систему мовних знаків. Знаковість і одиниці мови. Типології мовних знаків (Ф. де Сосюр, Ч.С. Пірс, Ч.У. Моріс та ін.). Тема 5. Мова, мислення і свідомість. Внутрішнє мовлення і мислення. Мова і процес пізнання. Тема 6. Суспільна природа мови і мовної діяльності. Соціальна зумовленість мовних явищ. Суспільний характер мовної норми. Мова як етнічна ознака. Мова, нація і держава. Мова і культура. Соціолінгвістика. Тема 7. Історичний розвиток мови. Концепція синхронії і діахронії у вченні Ф. де Соссюра та її сучасна оцінка. Взаємодія мов та мовні контакти. Поняття мовного союзу і явище набутої мовної спорідненості. Екстралінгвальні чинники змін. Інтралінгвальні чинники змін. Прогрес у розвитку мов. Тема 8. Структура мови. Системний характер мови. Парадигматичні, синтагматичні й ієрархічні відношення між мовними одиницями. Опозитивність, валентність, дистрибуція мовних одиниць як різновиди системних відношень. Основні й проміжні рівні мови. Теорія ізоморфізму й ієрархії рівнів мови. Співвідношення системних і несистемних явищ у мові. Тема 9. Фонологічна система мови. Тема 10. Граматична система мови. Тема 11. Лексико-семантична система мови. Синхронічні семантичні універсалиї. Діахронічні семантичні універсалиї.

Модуль 3. Історія лінгвістичної думки

Тема 12. Історія лінгвістичної думки до XIX ст. Мовознавство в Давній Індії. Давньокитайське мовознавство. Мовознавство в Давній Греції та Римі. Давнє арабське мовознавство. Європейське мовознавство епохи середньовіччя і Відродження. Українське мовознавство XI—XVIII ст. Передвісники порівняльно- історичного мовознавства. Основоположники порівняльно- історичного мовознавства. Лінгвістичні погляди Вільгельма фон Гумбольдта. Тема 13. Основні напрями в мовознавстві другої половини XIX ст. Натуралістичний напрям у порівняльно-історичному мовознавстві. Психологічний напрям. Молодограматизм. Тема 14. Нові підходи до вивчення мови наприкінці XIX — на початку XX ст. Школа «слів і речей». Школа естетичного ідеалізму. Неолінгвістика. Казанська лінгвістична школа. І. О. Бодуен де Куртене. Соціологічний напрям. Лінгвістична концепція Фердинанда де Соссюра. Тема 15. Мовознавство на сучасному етапі. Когнітивна лінгвістика. Функціональна лінгвістика. Лінгвістика тексту. Напрями лінгвістики тексту. Лінгвістична герменевтика. Проблеми інтерпретації тексту. Лінгвопоетика та наратологія як розділи сучасної лінгвістики тексту. Тема 16. Комунікативна лінгвістика. Мовна особистість: комунікативна компетенція та мовленнєва поведінка.

Програмні результати навчання, визначені в освітній програмі:

ПРН-8	Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови (мов) і літератури (літератур), що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання в професійній діяльності.
ПРН-9	Характеризувати діалектні та соціальні різновиди мов(и), що вивчаються(ється), описувати соціолінгвальну ситуацію.
ПРН-15	Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.
ПРН-16	Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.